

ГОТОВНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ЯК ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЦІННОСТІ У ДІТЕЙ В ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ

Юлія Шевченко, Валентина Кондратенко

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Анотація:

Статтю присвячено аналізу рівня готовності здобувачів педагогічних спеціальностей до формування толерантності як європейської цінності у молодших школярів в умовах інклюзивного навчання. Європейська інтеграція України актуалізує потребу у розвитку в майбутніх педагогів умінь і переконань, що забезпечують прийняття різноманітності, повагу до гідності кожної дитини та створення безпечного інклюзивного середовища. Теоретичним аналізом наукових праць підтверджено, що готовність педагога має багатокомпонентну структуру: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний аспекти, доповнені морально-ціннісною та емоційно-емпатійною складовими. Для емпіричного вивчення проведено опитування 56 здобувачів спеціальностей «Початкова освіта» та «Спеціальна освіта». Результатами засвідчено високий рівень мотиваційної готовності (100% визнали важливість толерантності) та достатній рівень теоретичної обізнаності (87,5% повністю розуміють сутність принципу толерантності). Водночас виявлено недостатній рівень практичної підготовленості: лише 46% респондентів упевнені у володінні методами формування толерантності, а 68% наголосили на потребі в розвитку практичних навичок. Найефективнішими формами підготовки визначено тренінги, практичні заняття та моделювання ситуацій інклюзивного навчання. Зроблено висновок про необхідність посилення практико-орієнтованої складової змісту педагогічної освіти, інтеграції європейських цінностей та розвитку емоційно-комунікативних компетентностей майбутніх педагогів.

Ключові слова:

інклюзивна освіта; європейські цінності; толерантність; підготовка педагогів; професійна готовність; емпатія.

Resume:

Shevchenko Yuliia, Kondratenko Valentyna. The readiness of pedagogical specialties students to foster tolerance as an European value among children in an inclusive classroom.

The article examines the level of readiness of future teachers to foster tolerance as an European value among primary school students in inclusive education settings. Ukraine's European integration highlights the need to develop teachers' abilities and value-based attitudes that ensure acceptance of diversity, respect for each child's dignity, and the creation of a safe and inclusive learning environment. A theoretical review demonstrates that teacher readiness comprises motivational, cognitive, practical, and reflective components, complemented by moral, value-based, and emotional-empathic aspects. An empirical survey was conducted among 56 students majoring in Primary Education and Special Education. The results indicate a high motivational level (100% recognized tolerance as essential) and sufficient theoretical knowledge (87,5% fully understand tolerance principles). However, a lack of practical preparedness was identified: only 46% reported confidence in applying methods to develop tolerance, while 68% highlighted insufficient practical skills. Training sessions, practical workshops, and simulation of inclusive classroom situations were considered most effective. The study concludes that teacher education programs must strengthen practice-oriented training, integrate European values, and enhance emotional and communication competencies to ensure effective formation of tolerance in inclusive classrooms.

Key words:

inclusive education; European values; tolerance; teacher training; professional readiness; empathy.

Постановка проблеми. У сучасних умовах європейська інтеграція України ставить перед вищою освітою нові виклики, зокрема – формування у майбутніх педагогів готовності не лише теоретично усвідомлювати, але й практично втілювати такі європейські цінності, як толерантність, рівність і повагу до унікальності кожної дитини. Це є особливо важливим у контексті інклюзивного навчання, де педагог стикається з різноманітністю освітніх потреб, культурного і соціального походження учнів, а також із необхідністю побудови середовища, яке забезпечує рівні права й можливості для всіх.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження психологічної готовності студентів, здійснені зокрема Ю. Верби́ненко (професійна готовність до педагогічної діяльності) свідчать, що сучасні освітні програми потребують суттєвого оновлення: знання, вміння, мотивація, а також професійна свідомість – всі ці компоненти повинні інтегруватися (Верби́ненко, 2013).

Ще один напрям – готовність до використання інформаційно-комунікаційних технологій – хоча й

не тотожний толерантності, але ілюструє, як різні компоненти готовності (мотиваційна, операційна, рефлексивна) можуть бути сформовані й оцінювані в студентів. Наприклад, дослідження студентів технічних спеціальностей у Вінницькому національному технічному університеті вказують, що готовність до використання ІКТ у вищій математиці включає мотивацію, практичні та рефлексивні компоненти, і залежить від освітнього середовища та індивідуальних навичок (Хом'юк, & Хом'юк, 2024).

Також важливі роботи з теоретичного аналізу концепцій готовності. Зокрема, Ю. Шевченко у своїх дослідженнях висвітлює готовність педагога як складну категорію, що включає теоретичну, практичну і психолого-деонтологічну складові, налаштованість на педагогічну діяльність, здатність реагувати на етичні й моральні виклики. Це дозволяє аргументувати, що готовність майбутніх педагогів до формування толерантності має містити не лише знання й методики, але й моральні, мотиваційні та емоційні компоненти (Шевченко, 2017).

У закордонних дослідженнях також підкреслюється, що готовність педагогів до інклюзивного навчання – це не просто адаптація до дітей з особливими освітніми потребами, але спроможність до міжкультурного спілкування, емпатійного ставлення, прийняття різноманіття, уміння створення позитивного клімату в класі (включно з морально-етичною та правовою підготовкою).

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення рівня готовності здобувачів педагогічних спеціальностей, зокрема спеціальностей «Початкова освіта» та «Спеціальна освіта», до формування толерантності як європейської цінності у молодших школярів в умовах інклюзивного навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Готовність здобувачів педагогічних спеціальностей до формування толерантності у дітей інклюзивного класу є важливою як з теоретичної, так і практичної, соціальної точки зору. Вона дозволяє дослідити всі складові готовності – знання, методичні вміння, мотивацію, моральну відповідальність, психологічну готовність і спрямувати освітню практику на те, щоб майбутні педагоги могли успішно реалізувати одну з ключових цінностей сучасної європейської освіти – толерантність.

Толерантність у педагогічному контексті розглядається як цінність, що передбачає прийняття різноманітності культур, соціальних груп, освітніх потреб та індивідуальних особливостей дітей. Формування толерантності є невід’ємною складовою інклюзивної освіти, де забезпечується право кожної дитини на навчання в умовах поваги та рівності.

Вчена В. Ляпунова розглядає толерантність не лише як особистісну характеристику, а як інтегровану компоненту професійної компетентності, що включає когнітивні уявлення про інклюзію, емоційну емпатію та практичні методики роботи з дитиною (концептуальні положення підготовки майбутніх педагогів до формування толерантності) (Ляпунова, 2016). У її роботах підкреслюється антропоцентричний характер взаємодії педагога й дитини, діалогічність та етична відповідальність як основи педагогічної толерантності.

Останні українські дослідження продовжують цю лінію, але водночас зміщують акцент на прикладні й контекстуальні чинники. Зокрема, сучасні студії вказують на системну диспропорцію: високий рівень теоретичної обізнаності про цінності толерантності супроводжується недостатнім розвитком практичних умінь і психологічної впевненості у застосуванні відповідних методик у реальному

шкільному середовищі. Цю проблему відображають кілька досліджень, що виявляють потребу в інтенсивних тренінгових програмах, моделях супервізії та інтеграції практики в навчальні плани факультетів педагогіки (Павленко, 2024, с. 467).

Контекст воєнного часу вніс додаткові вимоги до змісту й форм підготовки: сучасні публікації аналізують толерантність у вимушено переміщених осіб, толерантність до невизначеності та її зв’язок із психологічною стійкістю. Ці дослідження підкреслюють, що педагогічна толерантність сьогодні мусить поєднуватися з умінням працювати в умовах стресу, травми та культурної розмаїтості, що часто виникає під час масових переміщень і воєнних викликів (Чайка, 2025).

Емпіричні сучасні дослідження (зокрема репрезентативні опитування у школах) фіксують зміни в динаміці булінгу, взаємної толерантності й соціальної інтеграції учнів; результати вказують на необхідність системної освіти педагогів з питань попередження конфліктів та формування інклюзивного клімату. Це підсилює аргумент на користь впровадження в освітні програми модулів із розвитку емоційного інтелекту, комунікативних навичок та методик роботи із травмою (Шевченко, 2017).

Сучасні українські дослідження стверджують мультикомпонентну модель формування толерантності (когнітивна – знання й правові норми; емоційна – емпатія і регуляція емоцій; практична – методичні вміння і педагогічні техніки). Водночас вони виявляють критичні прогалини в практичній підготовці студентів-педагогів та нарощують доказову базу на користь інтеграції тренінгів, міждисциплінарних практик і довготривалого супроводу (менторство, супервізія) як ключових інструментів підвищення готовності до формування толерантності в умовах інклюзивного класу й кризових соціально-політичних обставин.

Питання готовності майбутніх педагогів до формування толерантності набуває особливої актуальності у зв’язку з розвитком інклюзивної освіти, де співіснують діти з різними освітніми, культурними та соціальними потребами.

У наукових працях Ю. Шевченко (2017; 2019) підкреслюється, що готовність педагога – це складне багатокомпонентне утворення, яке поєднує мотиваційний, когнітивний, ціннісний і діяльнісний аспекти (Шевченко, 2019; Шевченко, 2017). Науковиця зазначає, що духовно-моральна та культурна готовність є базою для виховання гуманістичних цінностей у молодших школярів, зокрема толерантності. Підготовка майбутніх педагогів у сфері інклюзивної освіти повинна інтегрувати європейські цінності через

формування морально-ціннісної позиції, розвитку емпатії, рефлексивних і соціальних навичок.

Зарубіжні та вітчизняні дослідження (Лук'янченко, 2019; Rostovska, 2020) демонструють ефективність інтерактивних та практико-орієнтованих методів, таких як тренінги, рольові ігри, кейс-аналізи та проектна діяльність, для розвитку толерантності у майбутніх педагогів (Лук'янченко, 2019; Rostovska, 2020). Ці методи дозволяють сформувати у студентів здатність адаптувати навчальний процес до різноманітних потреб учнів, що є ключовим аспектом інклюзивної освіти.

У концептуальному плані підготовка майбутніх фахівців до формування толерантності передбачає інтеграцію таких компонентів:

- мотиваційного: формування позитивного ставлення до принципів толерантності та європейських цінностей;
- когнітивного: засвоєння теоретичних знань про психологічні, педагогічні та правові аспекти інклюзії;
- діяльнісного: практичне застосування методів виховання толерантності у навчальному процесі;

- рефлексивного: осмислення власної педагогічної діяльності та оцінка ефективності формування толерантності у дітей.

Теоретичні підходи підкреслюють необхідність комплексного поєднання ціннісного, когнітивного та практичного компонентів підготовки майбутніх педагогів до роботи в інклюзивному середовищі.

Для реалізації визначення рівня готовності здобувачів педагогічних спеціальностей було проведено опитування серед 56 здобувачів бакалаврського та магістерського рівня спеціальності «Початкова освіта» та «Спеціальна освіта». Анкета містила питання, спрямовані на виявлення рівня теоретичної поінформованості, практичної готовності, ціннісних орієнтацій та усвідомлення ролі толерантності в інклюзивній освіті.

Опитування включало як закриті, так і відкриті питання. Отримані дані були узагальнені у відсотковому співвідношенні, що представлені в таблиці та діаграмі.

Таблиця 1

Результати анкетування щодо формування толерантності як європейської цінності в освіті

№	Питання / Показник	Варіанти відповідей	% респондентів	Інтерпретація результатів
1	Розуміння сутності принципу толерантності в освіті	Повністю розуміють	87,5%	Високий рівень теоретичної обізнаності
		Частково розуміють	12,5%	Потребують систематизації знань
2	Ознайомлення з європейськими та міжнародними документами (Європейська хартія, Конвенція ООН тощо)	Добре обізнані	28%	Достатній рівень знань
		Знайомі частково	52%	Необхідне поглиблення знань
		Не обізнані	20%	Потребують правового інформування
3	Визнання толерантності як цінності у роботі вчителя інклюзивного класу	Погоджуються	100%	Висока мотивація і ціннісна орієнтація
4	Визнання права кожної дитини на повагу й прийняття	Погоджуються	100%	Сформована гуманістична позиція
5	Володіння методами та прийомами формування толерантності у дітей	Так	46%	Помірний рівень практичної готовності
		Частково	41%	Потреба у вдосконаленні практичних умінь
		Ні	13%	Низький рівень методичної підготовки
6	Готовність організовувати толерантне освітнє середовище	Так	57%	Переважає практична готовність
		Частково	36%	Потребують підтримки та досвіду
		Невпевнені	7%	Недостатня підготовленість

7	Впевненість у власній здатності виховувати толерантність у дітей	Так	61%	Середній рівень упевненості
		Частково	34%	Необхідне підсилення психологічної готовності
		Ні	5%	Потребують підтримки з боку педагогів
8	Основні труднощі у підготовці до формування толерантності	Нестача практичних навичок	68%	Головна проблема практичної підготовки
		Недостатні теоретичні знання	52%	Потреба у систематизації матеріалу
		Психологічна неготовність	37%	Необхідність розвитку емоційної компетентності
9	Найефективніші форми підготовки	Тренінги	78%	Найрезультативніша форма
		Практичні заняття	63%	Висока ефективність
		Курси / семінари	45%	Підтримувальний ефект
		Самоосвіта	28%	Менш виражена ефективність

Результати анкетування засвідчили, що 87,5% респондентів (49 осіб) повністю розуміють сутність принципу толерантності в освіті, ще 12,5% (7 осіб) – частково. Це свідчить про достатню теоретичну обізнаність студентів щодо базових понять, проте сигналізує про потребу в систематизації знань.

Стосовно ознайомлення з європейськими та міжнародними документами (*Європейська хартія прав людини, Конвенція ООН про права дитини* тощо), 52% учасників підкреслили, що знайомі з ними частково, 28% – добре обізнані, тоді як 20% визнали повну необізнаність. Це

свідчить про необхідність посилення правового та ціннісного компоненту підготовки майбутніх фахівців у руслі європейських стандартів.

Абсолютна більшість опитаних – 100% респондентів – погодилися з твердженням, що толерантність є необхідною цінністю у роботі вчителя інклюзивного класу, що підтверджує їхню позитивну мотивацію. Також усі (100%) висловили переконання, що всі діти мають право на визнання та повагу незалежно від освітніх потреб, що свідчить про сформовану гуманістичну позицію.

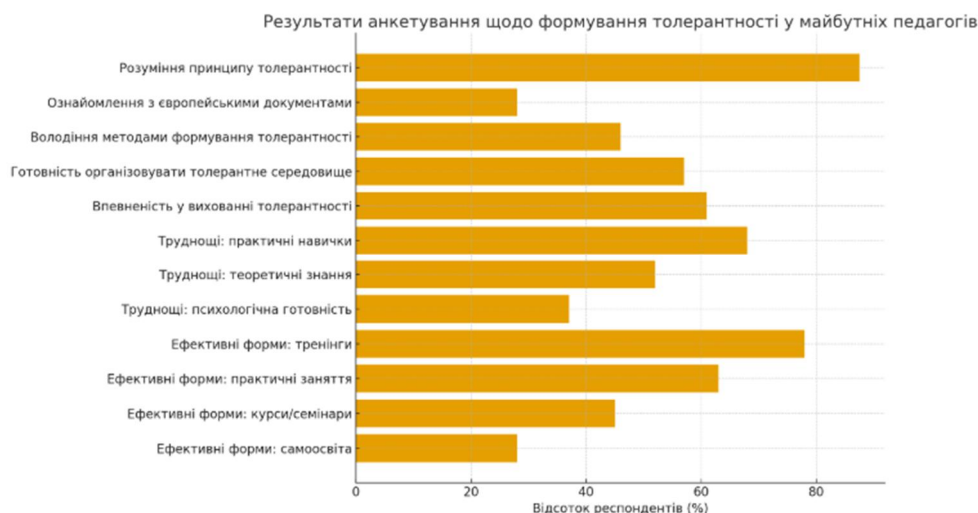

Рис. Результати анкетування студентів щодо формування толерантності

Разом із тим, рівень практичної готовності дещо нижчий. На питання «Я володію методами та прийомами формування толерантності у дітей» 46% відповіли «так», 41% – «частково», а 13% визнали, що таких знань бракує. Подібна тенденція спостерігається у питанні про організацію толерантного середовища: 57%

відчувають готовність, 36% – часткову готовність, 7% – невпевненість.

Щодо впевненості у власній здатності виховувати толерантність у дітей, 61% респондентів відповіли «так», 34% – «частково», і лише 5% не відчувають упевненості.

На запитання про труднощі підготовки більшість студентів (понад 68%) зазначили нестачу практичних навичок і методичних знань, 52% – теоретичних знань, 37% – психологічної готовності.

Стосовно ефективних форм підготовки, 78% респондентів назвали тренінги, 63% – практичні заняття, 45% – курси/семінари, і 28% – самоосвіту.

На рис. 1, що наочно демонструє результати анкетування студентів щодо формування толерантності, видно, що найвищі показники мають ціннісні орієнтації (100%) та мотиваційні аспекти, тоді як практична готовність і психологічна впевненість нижчі, що свідчить про потребу посилення прикладної підготовки.

Отже, результати свідчать про високий рівень мотиваційної готовності магістрантів до виховання толерантності, але про середній рівень практичної реалізації через недостатній методичний інструментарій.

Формування толерантності як європейської цінності має відбуватися через інтеграцію ціннісно-орієнтованих завдань у зміст навчальних дисциплін, активне використання тренінгових і проектних методів, розвиток емпатійного слухання, співпраці, рефлексії, що сприяє становленню професійної культури майбутнього педагога.

Отримані результати дозволяють розглядати готовність здобувачів спеціальностей «Початкова освіта» і «Спеціальна освіта» як комплексне утворення, у якому поєднуються теоретичні знання, практичні вміння та особистісна налаштованість на гуманістичну взаємодію. Висока мотиваційна спрямованість майбутніх педагогів засвідчує розуміння соціальної значущості толерантності як базової

європейської цінності, однак її практична реалізація потребує методичного супроводу і розширення професійного досвіду. Розвиток готовності відбувається поступово – від усвідомлення сутності толерантності до опанування технологій її формування в освітньому середовищі. Важливою умовою виступає інтеграція міждисциплінарних підходів: психологічного (розвиток емпатії та емоційної стабільності), педагогічного (моделювання ситуацій співпраці) та культурологічного (усвідомлення різноманіття цінностей). Таким чином, підготовка майбутніх учителів до виховання толерантності має здійснюватися як системний процес, спрямований на поєднання когнітивних, емоційно-ціннісних і діяльнісних складових їхньої професійної культури.

Висновки. Отже, після проведеного дослідження можна дійти висновку, що рівень готовності здобувачів педагогічних спеціальностей до формування толерантності характеризується високою мотиваційною та достатньою когнітивною готовністю, але недостатньою практичною підготовленістю. Майбутнім педагогам необхідно розвивати методичну компетентність у питаннях виховання толерантності через практико-орієнтовані форми навчання (тренінги, кейс-аналізи, моделювання інклюзивних ситуацій). Важливо інтегрувати європейські цінності в освітні програми педагогічної освіти, забезпечуючи їх реалізацію на рівні практики та особистісних установок майбутніх учителів. Результати опитування підтверджують, що формування готовності до виховання толерантності є процесом, який потребує комплексного підходу – когнітивного, ціннісного, діяльнісного й рефлексивного.

Список використаних джерел

- Булінг та толерантність у закладах освіти під час війни: дослідження. (2024). URL: https://osvita.ua/school/reform/92534/?utm_source=chatgpt.com
- Верби́ненко, Ю. І. (2013). Професійна готовність до педагогічної діяльності. *Професійна підготовка педагога в контексті європейських інтеграційних процесів: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету*. Дрогобич, 119–124.
- Європейська хартія прав людини. (2000). URL: <https://ccl.org.ua/posts/2021/11/hartiya-osnovnyh-prav-yevropejskogo-soyuzu>
- Конвенція ООН про права дитини. (1989). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
- Лук'янченко, О. (2018). Формування ціннісних орієнтацій майбутніх учителів початкової школи засобами мистецтва. *Освітній простір України*, 14, 190–196.
- Ляпунова, В. А. (2016). Інтеграція змісту гуманітарної та психолого-педагогічної підготовки студентів до формування толерантності у дітей дошкільного віку. *Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*, 85, 84–90.
- Павленко, І. (2024). Особливості формування толерантності сучасних здобувачів вищої освіти. *Grail of Science*, (42),

References

- Bulinh ta tolerantnist u zakladaх osvity pid chas viyni: doslidzhennia. (2022). Retrieved from <https://osvita.ua/school/reform/92534/> [in Ukrainian]
- Verbynenko, Yu. I. (2013). Profesiina hotovnist do pedahohichnoi diialnosti. In *Profesiina pidhotovka pedahoha v konteksti yevropeiskyykh intehtratsiinykh protsesiv* (pp. 119–124). Drohobych: Drohobyskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet. [in Ukrainian]
- European Charter of Human Rights. (2000). Retrieved from <https://ccl.org.ua/posts/2021/11/hartiya-osnovnyh-prav-yevropejskogo-soyuzu> [in English]
- UN Convention on the Rights of the Child. (1989). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text [in English]
- Lukianchenko, O. (2018). Formuvannia tsinnisnykh oriiantatsii maibutnikh uchyteliv pochatkovoi shkoly zasobamy mystetstva. *Osvitnii prostir Ukrainy*, 14, 190–196. [in Ukrainian]
- Liapunova, V. A. (2016). Intehtratsiia zmistu humanitarnoi ta psykholoh-pedahohichnoi pidhotovky studentiv do formuvannia tolerantnosti u ditei doshkilnoho viku. *Zhytomyrskyi derzhavnyi universytet imeni Ivana Franka. Pedahohichni nauky*, 85, 84–90. [in Ukrainian]

- 463–468. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.02.08.2024.069>
- Ростовська, Ю. (2020). Формування ціннісних орієнтацій майбутніх педагогів-хореографів у процесі методичної підготовки. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки»*, 1, 121–127.
- Хом'юк, І. В., & Хом'юк, В. В. (2024). Готовність студентів технічних спеціальностей до використання Інтернет-технологій у процесі вивчення вищої математики. *Збірник наукових праць «Актуальні питання природничо-математичної освіти»*. Суми, 1 (23), 168–174.
- Чайка, Г. В. (2025). Толерантність до невизначеності як особистісний ресурс: огляд найсучасніших досліджень. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія*. 36 (75), № 3, 49–54.
- Шевченко, Ю. М. (2019). Аналіз підходів до визначення компонентів у структурі готовності студентів до діяльності. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. 86, 194–198.
- Шевченко, Ю. М. (2017). Готовність студентів до духовно-морального розвитку молодших школярів у крос-культурному просторі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 1 (65), 194–205.
- Pavlenko, I. (2024). Osoblyvosti formuvannia tolerantnosti suchasnykh zdobuvachiv vyshchoi osvity. *Grail of Science*, 42, 463–468. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.02.08.2024.069> [in Ukrainian]
- Rostovska, Yu. (2020). Formuvannia tsinnisnykh oriiientatsii maibutnikh pedahohiv-khoreohrafov u protsesi metodychnoi pidhotovky. *Naukovi zapysky. Seriia "Psykhologo-pedahohichni nauky"*, 1, 121–127. [in Ukrainian]
- Khomiuk, I. V., & Khomiuk, V. V. (2024). Hotovnist studentiv tekhnichnykh spetsialnostei do vykorystannia Internet-tekhnologii u protsesi vyvchennia vyshchoi matematyky. *Zbirnyk naukovykh prats "Aktualni pytannia pryrodnycho-matematychnoi osvity"*, 1 (23), 168–174. [in Ukrainian]
- Chaika, H. V. (2025). Tolerantnist do nevyznachenosti yak osobystisnyi resurs: ohliad naisosnishykh doslidzhen. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriia: Psykholohiia*, 36 (75) (3), 49–54. [in Ukrainian]
- Shevchenko, Yu. M. (2019). Analiz pidkhodiv do vyznachennia komponentiv u strukturi hotovnosti studentiv do diialnosti. *Pedahohichni nauky*, 86, 194–198. [in Ukrainian]
- Shevchenko, Yu. M. (2017). Hotovnist studentiv do dukhovno-moralnoho rozvytku molodshykh shkoliariv u kros-kultumomu prostori. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii*, 1 (65), 194–205. [in Ukrainian]

Відомості про авторів:

Шевченко Юлія Михайлівна

shevchenko_yuliia@mdpu.org.ua

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя,
Запорізька обл., 69000, Україна

Кондратенко Валентина Олександрівна

valentyna.kondratenko@mspu.edu.ua

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя,
Запорізька обл., 69000, Україна

doi: 10.33842/22195203-2025-35-136-75-80

Матеріал надійшов до редакції 10. 11. 2025 р.

Прийнято до друку 19. 11. 2025 р.

Information about the authors:

Shevchenko Yuliia Mykhailivna

shevchenko_yuliia@mdpu.org.ua

Bogdan Khmelnytsky Melitopol State
Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

Kondratenko Valentyna Oleksandrivna

valentyna.kondratenko@mspu.edu.ua

Bogdan Khmelnytsky Melitopol State
Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

doi: 10.33842/22195203-2025-35-136-75-80

Received at the editorial office 10. 11. 2025.

Accepted for publishing 19. 11. 2025.